

Budapestre vonatkozó ujságcikk

Osztályozás

9.439

Szerző:

Cím:

A budai véres szünet

Forrás:

Pesti Hírlap

Bp

(Hely)

1926. 9. 26.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Hely

Idő

Személy

Helyszám

A budai véres szünet.

Mikor a budai tanács kiátkozta a pápát.

Az ur 1302-ik esztendejében must helyett vért szüreteltek a budai polgárok. Várukat ellenség tartotta ostrom alatt, az alvó város lakóit leöldöste, a szőlőket legázolta és kivagdosta. Az ellenséget egy magyar trónkövetelő és egy magyar főpap katonái képezték. A trónkövetelő Róbert Károly volt — a későbbi király — a főpap pedig az esztergomi érsek.

Buda városa és az egyházi hatóság között régi keletű volt a viszály. Ladomér, az erőszakosságairól hírhedt primás már 1288-ban kieszközölte Kun László királytól azt a privilégiumot, hogy az eddigi meglevő szárazföldi vámjogot kiterjesszék olyanokra is, akik Esztergom határát nem is érintik, csak abban az irányban mennek keletről-nyugatra, vagy viszont. E jogkiterjesztés szerint a budai kereskedőknek súlyos vámot kellett fizetniük abban az esetben is, ha például Bánhidán keresztül, Esztergomot messze elkerülve mentek a győri vásárra, vagy még tovább: Bécsbe. Természetes tehát, hogy ellenszegültek az új rendelkezésnek s a vámot nem fizették. A primásnak pedig nem volt módja rá, hogy azt utólag behajtsa.

Nagy sérelem esett a polgárságon azáltal is, hogy ugyancsak Kun László elvette a pesti hajósoktól a vámjogot s az óbudai káptalannak adományozta. Ezek a hajósok a Duna balpartján levő Jenő nevű faluban laktak ugyan, mely a mostani országház helyén feküdt, de a budai tanácsnak voltak adózói. Még nagyobb csapás volt a polgárookra az, hogy a budai országos vásárok vámjogát is elvette tőlük a király s „kedves szeretett nővérének kérésére” a nyulszigeti (most margitszigeti) apácáknak ajándékozta. Tehát ismét egyháziaknak. A polgárok nem engedelmeskedtek s tovább szedették

poroszlóikkal saját pénztáruk javára a vámokat.

Valóságos forrongás tört ki a városban arra az intézkedésre, hogy a primás megparancsolta a budaiaknak néhány regensburgi kereskedő áruinak az elkobzását, akik Esztergom elkerülésével jöttek a fővárosba a vásárra. A tanács persze, most sem engedelmeskedett az igazságtalan és abszurd parancsnak. Erre III. Endre király elrendeli, hogy ezentul az esztergomi érsek saját embereivel szedesse a vásárokon a vámot. Megbizottai meg is jelennek, de kiverik őket a városból. Poson nevű óbudai kanonok, ki a végrehajtásra parancsot kapott, panaszkolja, hogy az 1291-iki kisasszony napi vásáron őt magát is tétleg bántalmazták.

Ladomér érsek erre egyházi átok alá veti a várost. Végtelen lesz az elkeseredés. És az még fo-

kozódik, mikor újabb sérelmek érik a lakosságot. Ilyen az, hogy a dunai malmokon az óbudai káptalan megtiltja az őrlest, azzal az indokolással, hogy ennek következtében megcsappan a halak száma, — már pedig a halászati jog egész a Csepelig az övé. A lakosság így kenyereben látja magát megtámadva s az elkeseredést csak az mérsékli, hogy Ladomér meghal. Javulást reménylenek a lakosok, de aztán kitünik, hogy reményük alaptalan. Az esztergomi káptalan Gergely kanonokot választja meg érsekké, de akit Endre király nem erősít meg. A pápa, VIII. Bonifácus, ennek dacára őt nevezi ki az érsekség prokurátorává s felhatalmazza, hogy a közrend háborgatói ellen ne csak egyházi, hanem világi fegyvereket is igénybe vehessen. A baj, mely ennek következtében keletkezik, akkora arányokat ölt, hogy a pápa külön legatust küld az országba, de az el se mer menni Budára, hanem Pozsonyba vonul s onnan fenyegeti a tanácsot, hogy most már a pápa nevében fogja elrendelni az egyházi átkot.

Endre halálával megkezdődnek a királyválasztási zavarok s ez a főváros bajait még nagyobb-

Székesfővárosi házinyomda 1923

bakká teszi. A polgárok természetesen állást foglalnak a pápa jelöltje, Róbert Károly ellen. A városban Némethy Iván a parancsnok, ő Vencel trónkövetelőt támogatja s melléje csatlakozik a polgárság is. Behozzák a jelöltjüket s meg is koronázzák. De nincs ereje, hogy fenntartsa magát s bejön az országba Róbert Károly is. Esztergomba vonul, az egyetlen megerősített helyre, hol biztonságban érezheti magát. De ő is, az érsek is tudja, hogy a király az ország ura csak akkor lehet, ha betülhet a fővárosba, Budára. Közös erővel és közös költséggel hadat szerveznek tehát Buda elfoglalására.

Az 1302-ik esztendő szeptember havában — tehát most van 624 esztendeje — megérkeznek a főváros alá az ellenséges csapatok. Maga a vár olyan erősen van megépítve, hogy azt az akkori hadi szerszámokkal bevenni nem lehetett. De a lakosságnak csak egy része lakott a várban. A külvárosok, nevezetesen a mai viziváros, nem volt megerősítve. Ezeknek lakosságát az ellenség lekaszaolta s az összes szőlőhegyeket pedig elpusztította. Nemcsak az erőben levő férfiakat taposták el, de — hogy minél nagyobb kárt tegyenek — a nőköt is kivagdosták.

Mikor az ellenség elvonult, a lakosságot elfogta a bosszu vágya. Elhatározták, hogy kiátkozzák a pápát. A városban csak egy pap maradt, aki az egyházi teendőket végezte; Lajos volt a neve. A többiek már előbb elkergették, mert az egyházi átok következtében nem akartak misézni. Ez a Lajos rendes egyházi gyűlésre hívta össze Nagybol-

dogasszony templomába a híveket. A harangok megszólaltak, az oltáron a gyertyákat meggyújtották s az ünnepélyes formák betartásával kinyilatkoztatták, hogy a pápát leteszik méltóságáról, a neki való engedelmisséget megtiltják, őt magát pedig átok alá vetik. Petermann volt akkor a német bíró s Tótnak hívták a magyart.

Persze, akkor is olyan volt a világ, mint ma; kicsi urak nagy haragja nem sokat ért. Lassanként a budaiaknak is meg kellett békülniök s mikor Róbert Károly urrá lett az egész ország felett és a Németujvári grófokkal is megbékélt, ők is megadták magukat. Régi biráik helyett visszahívták a volt birónak, Wernernek fiát, Lászlót, aki tapintatos eljárásával kibékitette őket a királlyal.

H.— P.